

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ТРЕТО ОТДЕЛЕНИЕ

ДЕЛО БОНЕВ СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ

(Жалба № 49443/17)

СЪДЕБНО РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

12 март 2024 г.

Настоящото решение е окончателно, но може да подлежи на редакционна преработка.

По делото Бонев срещу България

Европейският съд по правата на човека (трето отделение), в състав:

Йоаннис Ктистакис (Ioannis Ktistakis), *Председател*,

Йонко Грозев,,

Андреас Зюнд (Andreas Zünd), *съдии*,,

и Олга Чернишова, *заместник-секретар на отделението*;

Като взема предвид:

жалба (№ 49443/17) срещу Република България, подадена в Съда на основание член 34 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи („Конвенцията“) на 29 юни 2017 г. от г-н Кънчо Петков Бонев („жалбоподателят“), български гражданин, роден през 1943 г., с адрес по местоживееене гр. Варна и представляван от г-н П. Обретенов, адвокат, практикуващ в гр. Варна;

решението за уведомяване на българското правителство („правителството“), представлявано от неговия представител, г-жа Р. Николова от Министерството на правосъдието;

коментари на страните;

след като проведе закрито заседание на 13 февруари 2024 г,

Постановява следното решение, което е прието на тази дата:

ПРЕДМЕТ НА ДЕЛОТО

1. Делото се отнася до липсата на отговор от страна на националните съдилища на аргумент, повдигнат от жалбоподателя в рамките на гражданско производство.

2. Г-жа Д.Х. дължи на жалбоподателя сума в размер на 19 066 български лева (BGN) — равностойността на приблизително 9 728 евро (EUR). Доколкото не успява да я изплати, през август 2008 г. страните подписват предварителен договор, по силата на който г-жа Д.Х. се задължава да прехвърли на жалбоподателя собствеността върху временен павилион, използван за търговска дейност и построен върху общинска земя във Варна, вместо парично плащане. Скоро след подписването на предварителния договор обаче, г-жа Д.Х. продава имота на сина си.

3. През 2010 г. жалбоподателят предявява иск за обявяване на предварителния договор в окончателен, но междувременно научава за продажбата. С оглед на това той предявява друг иск за обявяване на продажбата за нищожна. С окончателно решение на Варненския окръжен съд от 27 юли 2015 г. последният иск е уважен и продажбата е обявена за нищожна; по-специално е установено, че г-жа Д. Х. е действала с намерение да увреди интересите на жалбоподателя.

4. След това основното производство относно предварителния договор, което било спряно, е възобновено, но искът на жалбоподателя е отхвърлен с решение на Варненския окръжен съд от 6 юни 2016 г.

РЕШЕНИЕ БОНЕВ СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ

Националният съд констатира, че павилионът е бил прехвърлен от г-жа Д.Х. на сина ѝ и не може да бъде придобит от жалбоподателя. По този начин той не обсъжда решението на Варненския окръжен съд от 27 юли 2015 г., въпреки че жалбоподателят изрично повдига възражение по този въпрос. С окончателно решение от 10 февруари 2017 г. Върховният касационен съд отказва да допусне касационно обжалване, като се произнася по-специално, че на този етап не може да разглежда липсата на отговор на Варненския окръжен съд по възражението на жалбоподателя.

5. Жалбоподателят се оплаква въз основа на чл. 6 § 1 от Конвенцията от пропускане на националните съдилища да предоставят отговор на неговия аргумент относно решението от 27 юли 2015 г. и по чл. 1 от Протокол № 1 относно загубата на легитимното му очакване да придобие собственост поради тази причина.

ПРЕЦЕНКА НА СЪДА

I. ЧЛЕН 6 § 1 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

6. Правителството твърди, че жалбоподателят не е изчерпал наличните вътрешноправни средства за защита. По-конкретно, той би могъл да поиска изплащане на паричното задължение, което му е било дължимо от г-жа Д.Х., или обезщетение за неспазването на предварителния договор от нейна страна. Освен това, с оглед наличието на правни възможности жалбоподателят да търси събиране на дълга по друг начин, правителството твърди, че разглежданото производство не е имало решаващо значение за неговите граждански права и задължения. Жалбоподателят твърди, че неговият интерес е бил предварителният договор да бъде изпълнен.

7. Както бе споменато по-горе, жалбоподателят се оплаква по чл. 6 § 1 от Конвенцията от липсата на отговор от страна на националните съдилища на негов аргумент, повдигнат в рамките на гражданското производство. Оплакването не се отнася до дълга на г-жа Д.Х. към жалбоподателя, нито до способите за неговото събиране. В съответствие с това Съдът отхвърля възражението на правителството за неизчерпване на вътрешноправните средства за защита като нямащо пряко отношение към оплакването на жалбоподателя.

8. Съдът отбелязва също така, че жалбоподателят подава жалба във връзка с производство, в което иска да бъде обявен за окончателен предварителен договор за прехвърляне на собственост върху имот. Благоприятният изход би могъл да доведе до придобиване на право на собственост за него. Съответно производството е решаващо за неговите граждански права и задължения и чл. 6 § 1 е приложим. Следователно Съдът отхвърля допълнителното възражение на правителството.

РЕШЕНИЕ БОНЕВ СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ

9. Освен това той отбелязва, че оплакването не е явно необосновано по смисъла на чл. 35 § 3, буква а) от Конвенцията или недопустимо на друго основание. Следователно същото следва да бъде обявено за допустимо.

10. По съществуващото на жалбата, приложимите общи принципи наскоро бяха обобщени в решението по делото *Zayidov срещу Азербайджан (№ 2)* (жалба № 5386/10, § 91, 24 март 2022 г., с допълнителни препратки). По-специално, чл. 6 § 1 от Конвенцията изисква решенията на съдилищата да съдържат мотивите, на които се основават. Без да изисква подробен отговор на всеки аргумент, изтъкнат от жалбоподателя, това задължение все пак предполага, че страните в съдебното производство могат да очакват да получат конкретен и изричен отговор на аргументите, които са решаващи за изхода на това производство.

11. В разглеждания случай жалбоподателят се позовава пред Варненския окръжен съд и Върховния касационен съд на решението от 27 юли 2015 г., с което е обявена за нищожна продажбата на спорния павилион от г-жа Д.Х. на нейния син (вж. параграфи 3—4 по-горе). Макар че не е задача на Съда да определи категорично последиците от това съдебно решение върху производството с предмет обявяване на предварителния договор за окончателен, очевидно е, че същото би могло да има решаващо значение при решаване на този въпрос. Въпреки това Варненският окръжен съд не взема предвид решението от 27 юли 2015 г. в мотивите си, като вместо това, в противоречие с това решение, посочва, че павилионът е законно прехвърлен на сина на г-жа Д. Х. Върховният касационен съд от своя страна констатира, че не може да се произнесе по въпроса (вж. параграф 4 по-горе).

12. Правителството посочва, че жалбоподателят не е изтъкнал по достатъчно ясен начин аргумента, произтичащ от решението от 27 юли 2015 г. Съдът обаче отбелязва, че в твърденията си пред Варненския окръжен съд жалбоподателят изрично се позовава на решението от 27 юли 2015 г., като посочва неговата относимост към възражението на г-жа Д.Х., че имотът е бил прехвърлен от нея на трето лице. Освен това жалбоподателят се позовава на предходно решение на Върховния касационен съд, в което е разгледана подобна ситуация. Жалбоподателят повдига този въпрос и в жалбата си пред Върховния касационен съд.

13. С оглед на гореизложеното Съдът констатира, че националните съдилища не са разгледали надлежно основния довод на жалбоподателя и следователно не са мотивирали надлежно своите заключения в рамките на образуваното от него производство.

14. Следователно е налице нарушение на чл. 6 § 1 от Конвенцията.

II. ЧЛЕН 1 ОТ ПРОТОКОЛ № 1 КЪМ КОНВЕНЦИЯТА

15. Жалбоподателят се оплаква в допълнение по чл. 1 от Протокол № 1 от загубата на своето „легитимно очакване“ да придобие собственост (вж. параграф 5 по-горе).

16. Това оплакване е свързано с горното и Съдът по същия начин го намира за допустимо.

17. Въпреки това, като отбелязва, че вече е установил нарушение на правото на жалбоподателя на справедлив съдебен процес по чл. 6 § 1 от Конвенцията и че не може да спекулира относно изхода на производството, ако това нарушение не беше извършено, Съдът е на мнение, че съображението по чл. 1 от Протокол № 1 не изисква отделно разглеждане (вж. сред много други източници, *Albina срещу Румъния*, жалба № 57808/00, §§ 42-43, 28 април 2005 г., и *Идакиев срещу България*, жалба № 33681/05, §§ 60-64, 21 юни 2011 г.).

ПРИЛАГАНЕ НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

18. По отношение на имуществените вреди жалбоподателят претендира за сумата от 9 728 евро, дължима му от г-жа Д.Х. (вж. параграф 2 по-горе). Той твърди, че дългът е останал неплатен поради нарушение на правата му по националното дело. Освен това жалбоподателят претендира 5 000 лева, левовата равностойност на 2 557 евро, за неимуществени вреди.

19. Правителството оспорва исканията, като приканва Съдът да заключи, че установяването на нарушение е равносилно на достатъчно справедливо обезщетение.

20. Съдът не откроява пряка причинно-следствена връзка между установеното нарушение и твърдените имуществени вреди. Той вече отбеляза, че делото, с което е сезиран, не се отнася пряко до дълга на г-жа Д.Х., както и до вътрешноправните способности за неговото събиране, а до правото на справедлив съдебен процес в производството относно предварителния договор. Съдът също така отбелязва, че не може да спекулира относно изхода на производството, ако жалбоподателят би се ползвал от справедлив процес (вж. параграфи 7 и 11 по-горе). В съответствие с това Съдът отхвърля искането за присъждане на имуществени вреди.

21. От друга страна, с оглед на обстоятелствата по делото и установеното нарушение, Съдът счита за обосновано да присъди обезщетение за неимуществени вреди. Съдът присъжда 2 500 евро на това основание, плюс евентуално дължимия данък.

22. Жалбоподателят претендира допълнително присъдените му 800 лева (410 евро) за разноските на г-жа Д.Х. във вътрешното производство, но не представя документи, доказващи реалното им

РЕШЕНИЕ БОНЕВ СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ

заплащане. Той претендира и други разходи, направени от него в рамките на вътрешното производство, които не може да посочи точно. За производството пред Съда жалбоподателят претендира за присъждане на възнаграждение за процесуалното му представителство, като оставя на Съда да реши каква да бъде подходящата сума.

23. Правителството посочва, че претенциите не са обосновани въз основа на никакви документи.

24. Действително претенциите, свързани с вътрешното производство, не са били надлежно разписани и не са подкрепени с никакви документи. Жалбоподателят също така не е представил никакви документи, които да доказват, че той действително е платил или е задължен по закон да плати възнаграждение на процесуалния си представител пред Съда. Следователно претендираните разходи не могат да се считат за действително направени и исканията в това отношение следва да бъдат отхвърлени.

ПОРАДИ ТЕЗИ ПРИЧИНИ СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО,

1. *Обявява* жалбата за допустима;
2. *Постановява*, че е налице нарушение на член 6 § 1 от Конвенцията;
3. *Постановява*, че оплакването по член 1 от Протокол № 1 не изисква отделно разглеждане;
4. *Постановява*:
 - (a) че държавата-ответник трябва да заплати на жалбоподателя в срок от три месеца 2 500 EUR (две хиляди и петстотин евро), плюс всички данъци, които могат да бъдат начислени, за неимуществени вреди, които да бъдат конвертирани във валутата на държавата-ответник по курса, приложим към датата на уреждане на финансовия въпрос;
 - (b) че от изтичането на горепосочените три месеца до уреждането на финансовия въпрос се дължи обикновена лихва върху горепосочената сума в размер, равен на пределния лихвен процент по заеми на Европейската централна банка през периода на неизпълнение плюс три процентни пункта;
5. *Отхвърля* останалата част от искането на жалбоподателя за справедливо обезщетение.

РЕШЕНИЕ БОНЕВ СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ

Изготвено на английски език и съобщено в писмен вид на 12 март 2024 г., съгласно член 77 §§ 2 и 3 от Правилника на Съда.

Олга Чернишова
Заместник-секретар

Йоанис Ктистакис
Председател